

Verenigingsleven heeft een impuls nodig

• **Fries Sociaal Planbureau signaleert in rapport dat verenigingen onder druk staan**

• **Arjen Bakker**

Leeuwarden | Jonge mensen die wegtrekken, minder bereidheid om aan de gemeenschap mee te doen en om tijd te investeren in de leefbaarheid van dorp of wijk, een nijpende financiële situatie en een gebrek aan bestuur en vrijwilligers. Het verenigingsleven in Fryslân staat zwaar onder druk, blijkt uit het rapport *Leve de Vereniging!* dat het Fries Sociaal Planbureau donderdag presenteerde.

Van de 403 verenigingen en stichtingen die een vragenlijst invulden rapporteerde 60 procent geldzorgen, kende 47 procent problemen bij wer-

ving of behoud van bestuursleden en gaf 36 procent aan binnenkort niet meer voldoende vrijwilligers te hebben. 15 procent vreest zelfs om te vallen. 60 procent maakt zich zorgen over de toekomst van het verenigingsleven in het algemeen.

Tegelijk is er het besef dat verenigingen belangrijk – wellicht zelfs onmisbaar – zijn voor een goed functionerende samenleving. Meer nog dan de feitelijke clubactiviteiten (zoals sporten, toneelspelen of muziek maken) noemen ondervraagde Friezen de sociale contacten en vriendschappen als waardevolle redenen om lid te zijn.

Gemeenten benoemen de bijdrage aan de sociale cohesie en leefbaarheid op lokaal niveau. Ambtenaren stellen echter ook dat niet alleen formele verenigingen hiervoor zorgen: ook informele verbanden kunnen

Soargje mei-inoar foar in stimulearjende omjouwing

bijdragen aan sociale verbondenheid.

Fryske Paradox

Het zijn geen volledig nieuwe inzichten, geeft hoofdonderzoeker Jesse David Marinus toe. Toch noemt hij het rapport belangrijk, omdat het eens te meer laat zien dat de trend ne-

gatiefis, terwijl verenigingen nu juist zoveel positiefs kunnen bijdragen aan de kwaliteit van leven van de Friezen.

Het kán een politiek-maatschappelijke keuze zijn om de trend op zijn beloop te laten en te hopen dat informele verbanden als ‘het maandagavond-skeelerclubje’ en commercieel aanbod van sport en cultuuractiviteiten alsnog voor sociale cohesie zorgen. Daar is echter nog geen wetenschappelijk bewijs voor en daarom bepleit het FSP in het onderzoek voor een gezamenlijke inspanning om het verenigingsleven een impuls te geven.

Stimulerende omgeving

Dat begint met meer samenwerking tussen verenigingen onderling en met gemeenten. Waar nu een, voor de vereniging, specifieke sport of

hobby de kernactiviteit is en ontmoeting en sociale contacten een mooi neveneffect, zou dat in het beleid omgekeerd kunnen worden, zegt Marinus. „Soargje mei-inoar foar in stimulearjende omjouwing dy’t útnûget om byelkoar te kommen, om hokfoar aktiviteit dan ek.”

Omni-verenigingen die een breed aanbod verzorgen, gericht op alle inwoners van een stad, dorp of streek, kunnen daarvan een logisch voortvloeisel zijn. Dat scheelt in ieder geval in bestuurswerk en brengt mogelijk ook meer financiële stabiliteit. De gemeenten, provincie en ondersteuningsinstellingen als Doarpswurk, Sport Fryslân en Keunstwurk kunnen als facilitator optreden voor zulk ‘collectief en/of intersectoraal optrekken’.

• Pagina 22

Verenigingsleven niet

Misschien zorgen informele verbanden ook wel voor sociale cohesie, maar bestaande verenigingen doen dat sowieso. Alle reden om in te zetten op versterking daarvan, stelt Jesse David Marinus van het Fries Sociaal Planbureau.

Arjen Bakker

Leeuwarden | 'Het is denk ik zoeken naar een antwoord op de vraag hoe lang je verenigingen, koste wat het kost, wilt behouden. Misschien is er wel geen toekomst. Stop je dan en investeer je in nieuwe netwerken die voor cohesie zorgen?'

Deze overpeinzing van een ambtenaar in het rapport *Leve de vereniging!* van het Fries Sociaal Planbureau raakt een gevoelige snaar, erkent hoofdonderzoeker Jesse David Marinus. Adviesorganen, overheden en verenigingen zelf betogen nu al jaren dat een bloeiend verenigingsleven goed en belangrijk is voor sociale cohesie en individueel welbevinden. Maar tegelijk lopen de ledentallen nog altijd terug. Misschien is de verenigingsvorm wel uitgewerkt en voorzien informele wandelgroepjes, Strava-clubs of de commerciële sportschool wel net zo goed in de behoefte aan sociale contacten.

„Dat soe kinne, mar dat kinne wy no noch net oantoane. Undersikers hawwe noch gjin ynstruminten om de effekten fan ynformele ferbannen te mjitten. It iennichste dat wy der no – út ynternasjonaal ûndersyk – oer witte is dat dat soarte ferbannen foaral ûntsteane yn 'e middenklasse en dat se foar in grut part fan 'e befolking dus gjin alternatyf binne.'"

Schouders eronder

Het is uiteindelijk een politieke afweging – en dan het liefst na uitgebreide dialoog – om al dan niet te stoppen met investeren in verenigingen, zegt Marinus. Wat hem betreft zijn er vol-

doende redenen om juist de schouders te zetten onder een revitalisering ervan. „Wy sjogge no al jierren dat der in oare mienskip ûntstiet, mear yndividualistysk, rjochte op it ik-belang en minder op it kollektyf. Hieltijd wer blykt út ûndersyk dat de mearderheid fan de minsken dat dochts leaver oars sjocht. De ryksoerheid wol ta op de 'participatiemaatschappij', Fryslân wurket oan it Mienskipsgemoel, elk moat de kâns ha om him ûnderdiel te fielen fan it kollektyf. As wittenskipper, *data driven*, lit ik dan graach sjen dat in ryk ferieningslibben dêroan bydraacht.'"

De 3156 Friezen die voor *Leve de vereniging!* een vragenlijst invulden, geven (opnieuw) aan dat verenigingen belangrijk voor hen zijn vanwege de ontmoeting met andere mensen, de vriendschappen die ze er opdoen, de ontspanning en de gezelligheid. „Opvallend genôch komt wat de klup feitlik docht, dus sporte, muzyk meitsje ensafuorthinne, meastal pas op plak fjouwer of fiif. De sosjale komponint is fierwei it wichtichst.'"

Verplichtingen

Toch is er ook een groep – in dit geval 14,1 procent van de respondenten – die antwoordt 'geen behoefte, tijd of interesse' te hebben om bij een vereniging te gaan. „Dat binne falide argumenten. Minsken binne ek drok, jonge húshâldings moatte in hiel soad ballen yn de loft hâlde, se binne bliid as se om njoggen oere de bern op bêd hawwe.'"

Waarom ze in zo'n situatie eerder kiezen voor een sportschoolabonnement dan voor een clublidmaatschap, is nader onderzoek waard, zegt Marinus. Maar je kunt er natuur-

De sportkantine kan ook dienen als

lijk het een en ander bij bedenken. Lidmaatschap brengt ook verplichtingen met zich mee: je moet kantiendiensten draaien, oud papier ophalen, kunt in het bestuur worden gevraagd, moet op vaste tijden aantreden voor wedstrijden of optredens... „It komt oer as in opjefte, en dat past minder by 'de minsk as konsumint'.'"

Sommige verenigingen proberen nu het hoofd boven water te houden door zich toe te leggen op een zo breed en laagdrempelig mogelijk aanbod, zonder tegenprestatie te verlangen. Zij schuiven dus op richting de manier van werken van de commerciële aanbieders. Dat lenigt mis-

zomaar weggooien

ontmoetingsplek voor ouderen, zoals hier bij Leeuwarden Zwaluwen.

schien de financiële zorgen een beetje, maar niet het gebrek aan bestuur en vrijwilligers. Integendeel, want waarom zou je je vrijwillig blijven inzetten, louter voor de behoeftebevrediging van de ander? De sociale cohesie is er ook niet mee gediend. Marinus: „De trend is net posityf. Wolle wy tsjin de tiidgeast yngean, dan moatte wy mei-inoar oplossingen betinke.'"

'It kollektyf stiet om dy hinne'

Een creatief reclamebureau kan richting de 'what's in it for me?'-consument-burger vast wel iets met de be-
wezen positieve effecten van lid-

Wolle wy tsjin de tiidgeast yngean, dan moatte wy mei-inoar oplossingen betinke

maatschap: sociale contacten, vol-
doening en zingeving in het leven,
betere fysieke en mentale gezond-
heid. „En ja, der wurdt êk wat fan dy
ferwachte. Mar meitsje dan mar dúd-

lik dat dy ynvestearring yn oare mins-
ken him úteinlik wol werombetellet.
It kollektyf fan in klup stiet om dy
hinne, dat silst net – of yn elts gefal
minder – sjen by in sportskoalle.'"

Voorafgaand aan een eventuele
campagne zal er echter dialoog moe-
ten komen. Het FSP stelt vast dat ver-
enigingen – „wylst harren proble-
men net unyk binne" – daar vrij wei-
nig onderling over spreken, en ook
dat gemeenten zich passief opstellen.

„Der is gjin of amper petear oer hoe't
it fierder moat. Dat is wol nedich,
want kinst wol úttekenje dat as de
trend net keard wurdt, it ferienings-
libben útdôvet. Dus gean om 'e tafel.'"